

Upravljanje likvidnim sredstvima u trgovačkom društvu Čistoća d.o.o.

Marasović, Benjamin

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Dubrovnik / Sveučilište u Dubrovniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:155:056600>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
UNIVERSITY OF DUBROVNIK

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Dubrovnik](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
ODJEL ZA EKONOMIJU I POSLOVNU EKONOMIJU

BENJAMIN MARASOVIĆ
**UPRAVLJANJE LIKVIDNIM SREDSTVIMA U
TRGOVAČKOM DRUŠTVU "ČISTOĆA"**
ZAVRŠNI RAD

Dubrovnik, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
ODJEL ZA EKONOMIJU I POSLOVNU EKONOMIJU

**UPRAVLJANJE LIKVIDNIM SREDSTVIMA U
TRGOVAČKOM DRUŠTVU "ČISTOĆA"**

ZAVRŠNI RAD

Studiji: Poslovna ekonomija

Studijski smjer: Marketing

Mentor: Doc. dr. sc. Iris Lončar

Student: Benjamin Marasović

Indeks: 2598/14

Stupanj studija: Preddiplomski studij

Dubrovnik, rujan 2019.

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
SUMMARY	5
1. UVOD	6
2. LIKVIDNOST I LIKVIDNA SREDSTAVA	7
2.1. Definiranje likvidne imovine	7
2.2. Upravljanje likvidnošću poduzeća	17
2.2.1. Rizik likvidnosti.....	18
2.2.2. Metode upravljanja rizikom likvidnosti	19
2.3. Izračun pokazatelja likvidnosti	20
2.3.1. Koeficijent trenutne likvidnosti	20
2.3.2. Koeficijent ubrzane likvidnosti.....	21
2.3.3. Koeficijent tekuće likvidnosti	21
2.3.4. Neto poslovni ciklus	21
3. OSNOVNE KARAKTERISTIKE TRGOVAČKOG DRUŠTVA U KOMUNALNOJ DJELATNOSTI	22
3.1. Osnovne značajke komunalne djelatnosti u Republici Hrvatskoj	22
3.2. Zakonski okvir djelovanja komunalne djelatnosti	24
3.3. Trgovačko društvo „Čistoća d.o.o. Split“ u komunalnoj djelatnosti.....	26
4. REZULTATI POSLOVANJA TVRTKE ČISTOĆA D.O.O. SPLIT ...	27
4.1. Financijski rezultat za razdoblje od 2014.-2017. godine	27
4.2. Naplaćena realizacija za razdoblje od 2014. – 2017. godine	28
4.3. Koeficijent tekuće likvidnosti	31
4.4. Koeficijent i faktor zaduženosti	32
4.5. Izloženost i upravljanje rizicima	34
5. ZAKLJUČAK	35
LITERATURA	37
POPIS SLIKA	39
POPIS TABLICA	39

SAŽETAK

Jedan od bitnih preduvjeta funkcioniranja svakog poslovnog sustava je postizanje i održavanje likvidnosti, što je nužna pretpostavka postizanja solventnosti. Likvidnost je po definiciji svojstvo imovine, tj. njezinih sastavnih dijelova da se sa što manjim rizikom, bez gubitka vrijednosti i u što kraćem razdoblju pretvore u novčani oblik. Naziv „likvidnost“ se često pogrešno koristi za označavanje solventnosti poslovnog sustava, odnosno za označavanje sposobnosti poslovnog sustava da u roku dospijeca podmiruje svoje obveze. Cilj ovog rada je definirati likvidnost, pobliže objasniti načine na koje se ona iskazuje i metode kojima se ona ostvaruje u praksi, te na primjeru tvrtke „Čistoća“ provesti analizu upravljanja likvidnim sredstvima. Pri tome će se posebna pažnja obratiti na rangiranje imovine s obzirom na likvidnost, kao i na povezanost pokazatelja likvidnosti i zaduženost, odnosno rentabilnosti. Temeljem provedenog uvida u poslovanje tvrtke „Čistoća“ može se konstatirati da usklađivanje raspoloživih likvidnih sredstava s obvezama koje dospijevaju ne mora uvijek implicirati dodatno zaduživanje, već je puno prihvatljivije ako se ono može izvršiti upravljanjem postojećim resursima.

Ključne riječi: likvidnost, pokazatelji, upravljanje novčanim resursima, komunalna djelatnost

SUMMARY

One of the essential preconditions for the functioning of any business system is the achievement of and maintaining liquidity, which is a necessary assumption for achieving solvency. Liquidity by definition is the property of the asset, apropos its components, to be taken with as little risk as possible without loss of value and in the shortest possible period converted to cash. The name "liquidity" is often used incorrectly to indicate the solvency of a business system, apropos, to marking the ability of the business system to settle obligations due to its date. The goal of this work is to define liquidity, and explain in more detail ways in which liquidity is expressed and the methods to which liquidity is put into practice , on the example of Čistoća, to conduct a management analysis in liquid assets. In doing so, particular attention will be paid to the ranking of assets considering on liquidity, as well as on the correlation between liquidity ratios and indebtedness, respectively profitability. Based on the conducted insight into the operations of the company Čistoća, it can be stated that adjusting available liquid assets to maturing liabilities may not always be required implying additional borrowing and is already much more acceptable if it can be made managing existing resources.

Key words: liquidity, indicators, monetary resources management, comunal utilities

1. UVOD

Predmet istraživanja ovog završnog rada je poimanje likvidnosti, te upravljanje likvidnim sredstvima s ciljem ostvarivanja što boljeg rezultata, tj. preveniranje kriznih situacija i potencijalnih problema do kojih može doći zbog nepodmirenja obveza u roku dospijeca. Danas se veliki broj poduzeća u Hrvatskoj suočava s problemom nelikvidnosti, odnosno posljedično s problemom insolventnosti. Prema dostupnim podacima FINA-e krajem veljače ove godine bilo je blokirano 18.847 poslovnih subjekata i to 7.285 pravnih osoba i 11.562 fizičkih osoba koje obavljaju registriranu djelatnost. Njihov ukupni dug iznosio je 8,66 milijardi kuna. Ovaj problem se eksterno počinje uočavati u momentu kada vjerovnici zbog nemogućnosti naplate svojih potraživanja počinju blokirati račune dužnika, a nerijetko završava stečajem, odnosno likvidacijom insolventnih trgovačkih društava. Međutim, to u pravilu ne rješava problem naplate od strane vjerovnika, već se on i dalje suočava s nedostatnim priljevom novčanih sredstava kojeg je očekivao realizirati. Kako ne bi došlo do eskalacije problema, tj. kako bi se problem riješio prije nego se lančano počne prenositi na ostale sudionike u poslovnim transakcijama, nužno je kvalitetno upravljanje likvidnim sredstvima o kojem će biti govora u radu. Teorijsko razmatranje provedeno u radu popraćeno je studijom slučaja. Za primjer iz prakse odabrano je trgovačko društvo Čistoća d.o.o. Split koje je registrirano za obavljanje komunalnih djelatnosti održavanja čistoće i odlaganja komunalnog otpada.

Završni rad sastoji se od četiri poglavlja. Nakon uvodnog dijela, slijedi teorijsko definiranje pojma likvidnosti i likvidnih sredstava. Potom će se zbog lakšeg razumijevanja primjera iz prakse objasniti osnovne karakteristike trgovačkog društva u komunalnoj djelatnosti. To implicira uvid u zakonske okvire djelovanja komunalnih društava, te analizu djelovanja komunalnih društava u Republici Hrvatskoj, odnosno djelovanje odabranog trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split u ovoj grani. Naposljetku će se kroz prezeniranje rezultata poslovanja trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split, prikaz naplaćene realizacije, izračune pokazatelja likvidnosti i zaduženosti, te analizu izloženosti rizicima pokušati pružiti uvid u upravljanje likvidnim sredstvima koje se odvija u ovom trgovačkom društvu.

U završnom radu korištene su uobičajene znanstvene metode: metoda analize, metoda sinteze, metoda komparacije, metoda klasifikacije, deskriptivna metoda, te povijesna metoda.

2. LIKVIDNOST I LIKVIDNA SREDSTAVA

Riječ „Likvidnost“ latinskog je podrijetla i prema Klaiću¹ označava pokretnost; lakoću realizacije; mijenjanje u gotov novac. Načelo likvidnosti jedno je od glavnih načela o kojem je potrebno voditi računa pri upravljanju financijama poslovnog sustava. Veoma često likvidnost se koristi za označavanje solventnosti - sposobnosti trgovačkog društva da pravovremeno podmiruje dospjele obveze bez gubitaka vrijednosti. Međutim, premda su jedan drugom uvjetovani, riječ je o različitim pojmovima, pa će se kao takvi u nastavku rada i analizirati. S obzirom na prethodno istaknutu, iznimno važnu ulogu likvidnosti u poslovanju svakog poduzeća, likvidna sredstva, rizik likvidnosti, te načini upravljanja istima će se pobliže objasniti u nastavku rada.

2.1. Definiranje likvidne imovine

Likvidna imovina je imovina koja se može u relativno kratkom roku i bez većih gubitaka pretvoriti u novac. Takva imovina sastoji se od novca, te kratkoročnih vrijednosnih papira (državnih obveznica i sličnih instrumenata koji se brzo mogu konvertirati u novac). Smatra se da je tržište stranih valuta globalno najlikvidnije tržište na cijelom svijetu, jer se svakodnevno razmjenjuje ogroman iznos novca. Također, smatra se da su štedni račun i gotovina temeljna i uobičajena mjera likvidnosti koja može biti u vlasništvu pojedinaca ili poduzeća.

Naravno i drugi oblici imovine u određenim situacijama mogu se smatrati likvidnima. Ako postoji platežno sposobna potražnja za proizvodima i uslugama koje poslovni sustav proizvodi i plasira na tržište, tada se i zalihe mogu smatrati likvidnom imovinom.

Općenito se može konstatirati da se, s obzirom na likvidnost, tj. brzinu transformacije u novac, cjelokupna imovina može podijeliti na dugotrajnu i kratkotrajnu. Dugotrajna imovina uključuje sve oblike imovine kojima je vrijeme transformacije u novac dulje od jedne godine, dok kratkotrajnu imovinu sačinjavaju svi oblici imovine koji se u razdoblju do jedne godine mogu transformirati u novac. U kratkotrajnu imovinu ubrajaju se:

- Zalihe
- Potraživanja
- Vrijednosni papiri
- Novac

Novac i novčani ekvivalenti su „mjerilo“ likvidnosti.

¹ Klaić B. (1983.): „Rječnik stranih riječi“, Nakladni zavod MH, Zagreb

Kao mjere kojima se može procjenjivati likvidnost navode se:²

- 1) mjere utemeljene na odnosu tekuće aktive i tekuće pasive (kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza),
- 2) mjere koje ukazuju na mogućnost pretvaranja tekuće nenovčane aktive u novac, a ne aktive u novac (obrtaj zaliha i unovčenje potraživanja).

U aktivu se imovina unosi prema stupnju unovčivosti, pa tako razlikujemo kriterije rastuće i opadajuće likvidnosti. Kod opadajuće likvidnosti kreće se od najlikvidnije imovine prema manje likvidnoj, dok je kod rastuće likvidnosti obrnuto.³

Temeljem navedenog, raspored stavki prema opadajućoj likvidnosti izgledaju ovako:⁴

- Novac,
- Kratkotrajna imovina,
- Dugotrajna imovina,

dok je raspored stavki prema rastućoj likvidnosti slijedeći:

- Dugotrajna imovina,
- Kratkotrajna imovina,
- Novac.

Upravo s obzirom na kriterij rastuće likvidnosti, Zakon o računovodstvu propisuje razvrstavanje pozicija imovine u aktivu bilanci poslovnih sustava (slika 1.-8.)

² VELERI.HR; Internet [dostupno na: https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/6-financijskaAnaliza-pokazatelji-web.pdf]

³ VUP.HR, Računovodstvo za poduzetnike; Internet [dostupno na: <http://www.vup.hr/Data/Files/14101893220915.pdf>]

⁴ Perčević, H. : „Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja“, EFZG

BILANCA

na dan _____ 200__ .

Svote u kunama bez lipa

Oznaka pozicije	Računa (skupina) iz RRIF-ovog rač. plana	NAZIV POZICIE	Tek. broj bilj.	SVOTA	
				Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)
1	2	3	4	5	6
AKTIVA					
A.	00	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL			
B.	01 do 08	DUGOTRAJNA IMOVINA (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV. + B.V.)			
B.I.	010 do 016 - (018+019)	NEMATERIJALNA IMOVINA (1 do 6)			
1.	010 - (018+019)	Izdaci za razvoj			
2.	011, 12 - (018+019)	Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava			
3.	013 - (018+019)	Goodwill			
4.	015 - 018	Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine			
5.	016 - (018+019)	Nematerijalna imovina u pripremi			
6.	014 - (018+019)	Ostala nematerijalna imovina			

Slika 1. Obrazac bilance (1)

Izvor: POREZNA UPRAVA; Internet [dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/default.aspx?RootFolder=%2FHR%5Fobrasci%2FDocuments%2FPOREZ%20NA%20DOBIT&FolderCTID=0x01200082AADAB3E9B1B84EB3D3A7BC7DDC825400C74F17A6F842C94B8986BEB33A1EE2EC&View=%7B2AA7CC9D-9CD2-4433-AE18-D051E7E082F8%7D]

Oznaka pozicije	Računa (skupina) iz RRIF-ovog rač. plana	NAZIV POZICIJE	Tek. broj bilj.	SVOTA									
				Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)								
1	2	3	4	5				6					
B.II.	02, 03, 04 i 05	MATERIJALNA IMOVINA (1 do 9)											
1.	020, 021	Zemljište											
2.	023 i 024 - (028+029)	Građevinski objekti											
3.	030 i 031 - (038+039)	Postrojenja i oprema											
4.	032 - (038+039)	Alati, pogonski inventar i transportna imovina											
5.	040 i 041 - (048+049)	Biološka imovina											
6.	026, 036, 046 i 056 - (028+038 +048+058)	Predujmovi za materijalnu imovinu											
7.	027, 037, 047 i 057 - (028+038 +048+058)	Materijalna imovina u pripremi											
8.	034 - (038+039)	Ostala materijalna imovina											
9.	050 i 051 - (058+059)	Ulaganje u nekretnine											
B.III.	06	DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (1 do 7)											
1.	060 - 068	Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika											
2.	061 - (068+069)	Dani zajmovi povezanim poduzetnicima											
3.	062 - 068	Sudjelujući interesi (udjeli)											
4.	063 - (068+069)	Ulaganja u vrijednosne papire											
5.	064 i 065 - (068+069)	Dani zajmovi, depoziti i slično											
6.	066 - 068	Vlastite dionice i udjeli											
7.	067 - (068+069)	Ostala dugotrajna financijska imovina											

Slika 2. Obrazac bilance (2)

Izvor: POREZNA UPRAVA; Internet [dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Stranice/default.aspx?RootFolder=%2FHR%5Fobraci%2FDocuments%2FPOREZ%20NA%20DOBIT&FolderCTID=0x01200082AADAB3E9B1B84EB3D3A7BC7DDC825400C74F17A6F842C94B8986BEB33A1EE2EC&View=%7B2AA7CC9D-9CD2-4433-AE18-D051E7E082F8%7D]

Oznaka pozicije	Računa (skupina) iz RRIIF-ovog rač. plana	NAZIV POZICIJE	Tek. broj bilj.	SVOTA	
				Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)
1	2	3	4	5	6
PASIVA					
A.	90 do 96	KAPITAL I PRIČUVE (A.I. DO A.VIII.) (u konsolid. A.I. do A.IX.)			
A.I.	90	TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL			
A.II.	91	KAPITALNE PRIČUVE			
A.III.	92	PRIČUVE IZ DOBITKA (1 + 2 + 4 + 5) - 3			
1.	920	Zakonske pričuve			
2.	921	Pričuve za vlastite dionice			
3.	922	Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)			
4.	923	Statutarne pričuve			
5.	924	Ostale pričuve			
A.IV.	93	REVALORIZACIJSKE PRIČUVE			
A.V.	94	ZADRŽANI DOBITAK			
A.VI.	941	PRENESENI GUBITAK			
A.VII.	95	DOBIT POSLOVNE GODINE			
A.VIII.	951	GUBITAK POSLOVNE GODINE			
A.IX.	960	MANJINSKI INTERES (v. dodatak)			
B.	28	REZERVIRANJA (1 do 3)			
1.	280	Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze			
2.	281	Rezerviranja za porezne obveze			
3.	282	Druga rezerviranja			

Slika 6. Obrazac bilance (6)

Izvor: POREZNA UPRAVA; Internet [dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/default.aspx?RootFolder=%2FHR%5Fobrasci%2FDocuments%2FPOREZ%20NA%20DOBIT&FolderCTID=0x01200082AADAB3E9B1B84EB3D3A7BC7DDC825400C74F17A6F842C94B8986BEB33A1EE2EC&View=%7B2AA7CC9D-9CD2-4433-AE18-D051E7E082F8%7D]

Oznaka pozicije	Računa (skupina) iz RRIF-ovog rač. plana	NAZIV POZICIJE	Tek. broj bilj.	SVOTA	
				Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)
1	2	3	4	5	6
6.	256	Obveze po vrijednosnim papirima			
7.	257 i 258	Ostale dugoročne obveze			
8.	260	Odgodena porezna obveza			
D.	20, 21, 22, 23 i 24	KRATKOROČNE OBVEZE (1 do 11)			
1.	200	Obveze prema povezanim poduzetnicima			
2.	214	Obveze za zajmove, depozite i slično			
3.	215, 216 i 217	Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama			
4.	225	Obveze za predujmove			
5.	220, 221, 222, 223 i 224	Obveze prema dobavljačima			
6.	210, 211 i 212	Obveze po vrijednosnim papirima			
7.	230	Obveze prema zaposlenicima			
8.	240 do 249	Obveze za poreze, doprinose i slična davanja			
9.	201	Obveze s osnove udjela u rezultatu			
10.	218	Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji			
11.	231 do 239	Ostale kratkoročne obveze			
E.	29	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆIH RAZDOBLJA			
F.	2 i 9	UKUPNO PASIVA (A + B + C + D + E)			
G.	995 do 999	IZVANBILANČNI ZAPISI			
DODATAK BILANCI					
A.		KAPITAL I REZERVE			
1.		Pripisano imateljima kapitala matice			
2.		Pripisano manjinskom interesu			

Slika 8. Obrazac bilance (8)

Izvor: POREZNA UPRAVA; Internet [dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/default.aspx?RootFolder=%2FHR%5Fobrasci%2FDocuments%2FPOREZ%20NA%20DOBIT&FolderCTID=0x01200082AADAB3E9B1B84EB3D3A7BC7DDC825400C74F17A6F842C94B8986BEB33A1EE2EC&View=%7B2AA7CC9D-9CD2-4433-AE18-D051E7E082F8%7D]

2.2. Upravljanje likvidnošću poduzeća

U poslovanju poduzeća kao jedan od temeljnih ciljeva postavlja se održavanje likvidnosti. Ne manje važno je i razvoj svjesnosti o važnosti likvidnosti. Van Horne i Wachowicz (2002) kod likvidnosti prepoznaju dvije dimenzije:

1. vrijeme potrebno da se imovina pretvori u gotovinu i
2. sigurnost ostvarene cijene.

Kvalitetno upravljanje likvidnošću implicira da financijski menadžer može sa sigurnošću imati na raspolaganju sredstva u momentu kada su i potrebna, da može ispravno predvidjeti tok novca i osigurati izvore u slučaju žurnih i iznenadnih potreba. Strategije upravljanja likvidnošću uključuju kratkoročne i dugoročne odluke koje se mogu promijeniti tijekom vremena, što se posebno odnosi na vrijeme stresa. U cilju optimizacije gotovine na računu i istovremeno kontrole stanja likvidnosti poduzeća, menadžeri kao nositelji odlučivanja moraju donositi poslovne odluke. Pri tome je u poduzeću kao uređenom sustavu, sa stajališta komuniciranja moguće je diferencirati tri osnovna punkta u organizaciji, a to su:⁵

1. punktovi odlučivanja
2. punktovi izvršavanja
3. punktovi kontrole.

U kontekstu komuniciranja pretpostavka za odlučivanje o racionalnoj nabavi i trošenju gotovine jest postojanje komunikacijskog tijeka kao procesa prenošenja informacija od punkta odlučivanja (menadžera za gotovinu) preko punkta izvršenja (rizničara) i punkta kontrole (interne kontrole) do ponovno punkta odlučivanja. Sukladno s potrebnom racionalizacijom u nabavljanju i trošenju gotovine, možemo reći da je racionalan način odlučivanja imanentan analizi likvidnosti kao mjerilu poslovnog odlučivanja. Taj se način odlučivanja zasniva na analitičkom pristupu i zahtijeva informiran i stručan menadžment, osobito kada se koristi matematičko-statističkim metodama odlučivanja. Stoga se uprava treba okupljati redovito i razmatrati troškove likvidnosti, koristi i rizike kao dio cjelokupnog strateškog planiranja poduzeća i proračunske procese.⁶

⁵ Von Hurn, C. J. i Wachowicz, M. J. (2002.): „Osnove financijskog menadžmenta“

⁶ Sorić, I. (2003.): „Likvidnost gospodarstva Splitsko-dalmatinske županije“, Ekonomski pregled, 55 (7-8), 557.-579. str.

Novčana sredstva su najlikvidniji oblik imovine (prvi stupanj likvidnosti), dok svi ostali oblici imovine poduzeća imaju manji stupanj likvidnosti (imovina drugog ili trećeg stupnja likvidnosti). Likvidnost imovine se može pojaviti kao:⁷

- 1) Prekomjerna likvidnost- do nje dolazi kada imovina poduzeća ima brži obrtaj od potrebnog i planiranog pa samim time nastaju povećani rashodi zbog prevelikog udjela novčanih oblika imovine u odnosu na robne.
- 2) Optimalna likvidnost- predstavlja kontinuirano pretvaranje robnih oblika imovine u novčane.
- 3) Nezadovoljavajuća likvidnost- dolazi do gomilanja i povećanja kratkotrajne imovine u pojedinim fazama proizvodnje.
- 4) Nelikvidnost- nastaje kada dođe do nemogućnosti pretvaranja raznih oblika kratkotrajne imovine u novac. Može biti privremena ili trajna.

Svako poduzeće teži optimizaciji likvidnih sredstava, jer su ona ključ njegovog opstanka. Optimalni omjer likvidnih sredstava u ukupnim sredstvima definira se s obzirom na odnos između platežne sposobnosti i rentabilnosti poslovanja.

2.2.1. Rizik likvidnosti

Nemogućnost subjekta da pretvori imovinu u likvidna sredstva u kratkom vremenu i bez gubitaka, u svrhu podmirenja svojih obveza predstavlja definiciju rizika likvidnosti. Rizik likvidnosti u visokoj mjeri varira u odnosu u kojoj industriji poduzeće posluje i kakvim poslovnim modelima financiranja se poduzeće koristi. Ukoliko poduzeće ima fiksna dugovanja, ono može planirati buduće novčane potrebe te na taj način pravovremeno osigurati odgovarajuća sredstva u svrhu podmirivanja istih. Na drugoj strani, kada poduzeće ima neplaniranu potrebu za novčanim sredstvima, ono mora biti u mogućnosti osigurati dovoljnu količinu novčanih sredstava u relativno kratkom roku, te tako izbjeći probleme u poslovanju.⁸

Kao načini upravljanja likvidnošću uvriježeno se u praksi javljaju:⁹

- 1) Korištenje vlastitih novčanih sredstava,
- 2) Prodaja imovine poduzeća,
- 3) Posuđivanje novčanih sredstava.

⁷ Martišković, Ž. (2017.): „Financijski menadžment“, Karlovac, str. 53.

⁸ Urlić, B. (2017.): „Upravljanje financijskim rizicima poslovnih tvrtki u Republici Hrvatskoj“, Ekonomski fakultet u Splitu

⁹ Ibid.

Problem s kojim se poduzeća susreću pri rješavanju pitanja likvidnosti jest taj što su ona primorana djelovati u situacijama kada nemaju raspoložive dostatne izvore vlastitih sredstava, pa moraju pribjegavati prodaji imovine ili se zaduživati na kratki, tj. dugi rok. To iziskuje veće troškove, posebice jer poduzeća, pritisnuta rokovima, ne uspijevaju prodati imovinu po punoj tržišnoj cijeni. Na taj način poduzeće gubi na vrijednosti, te se iz tog razloga preporučuje i zagovara razborito upravljanje troškovima, rangiranje izdataka vezanih uz troškove po vjerojatnosti nastanka, te detaljno planiranje novčanih priljeva i odljeva.¹⁰

2.2.2. Metode upravljanja rizikom likvidnosti

Kao metode upravljanja rizikom likvidnosti navode se:¹¹

- 1) Držanje veće količine likvidne imovine,
- 2) Usklađivanje dospijeća i obveza imovine,
- 3) Diversifikacija metoda i instrumenata financiranja te
- 4) Izrada planova uspravljanja likvidnošću.

Kao što je i prethodno navedeno, pojam likvidne imovine obuhvaća novac i imovinu koja se brzo i s lakoćom može pretvoriti u novac, a da pritom ne izgubi na svojoj vrijednosti. Sav novac koji nije vremenski vezan za instituciju u kojoj se štedi jest potpuno likvidna imovina. Nadalje, investiranje u financijska tržišta također se smatra likvidnom imovinom jer se prodaja vrši brzo po aktualnim tržišnim cijenama. Nasuprot tome, kao primjer nelikvidne imovine može se navesti nekretnina za čiju je prodaju u većini slučajeva potrebno duže vremensko razdoblje, pa ju je samim time teško pretvoriti u novac.¹²

Proces upravljanja imovinom i novčanim tokovima poduzeća u svrhu smanjenja rizika od gubitka zbog neplaćanja obveza na vrijeme predstavlja usklađivanje dospijeća i obveza imovine. Ukoliko se istima upravlja pravilno, poduzeće je u situaciji za povećati svoje prihode. Ovakvo usklađivanje koristan je alat za:¹³

- 1) Promatranje rizika,
- 2) Kontrolu učinka rizika,
- 3) Zaštitu od izloženosti riziku,
- 4) Poticanje korištenja različitih optimalnih strategija poduzeća.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

Ukoliko nabavljanje likvidne imovine preko određenog izvora poskupi, tada se poduzeće nalazi u prednosti ukoliko ima više izvora likvidnosti iz razloga što nije primorano sredstva plaćati po novoj, višoj cijeni.

Izrada planova, programa i procesa, koji služe za lakše upravljanje izloženim rizicima, dio su izrade planova za upravljanje likvidnošću. Odluka kakav plan poduzeće treba razviti individualne je i subjektivne prirode. Financijski menadžeri ili odjel koji se bavi rizicima najupućeniji su u problematiku i opasnosti koje su prisutne. Najvažniji dio jest izrada godišnjeg operativnog budžeta. Također, drugi važni dio izrade planova upravljanja likvidnošću jest planiranje i prikupljanje informacija od različitih pružatelja likvidnosti jer na taj način poduzeće unaprijed zna kakve uvjete financiranja pruža koja financijska institucija.¹⁴

2.3. Izračun pokazatelja likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti (eng. liquidity ratios) mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Odnosno, likvidnošću se mjeri koliko brzo se imovina može pretvoriti u novac.¹⁵ Kao najvažniji pokazatelji likvidnosti mogu se nabrojati koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti te neto poslovni ciklus. Prilikom interpretacije rezultata vodi se time da što je veći pokazatelj, to je likvidnost bolja. Navedeni pokazatelji likvidnosti prikazani su u nastavku.

2.3.1. Koeficijent trenutne likvidnosti

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća za trenutno podmirenje obveza. Brojnik pokazatelja obuhvaća najlikvidniju imovinu, novac. Ipak, brojnik pokazatelja može se proširiti tako da obuhvaća i kratkoročna likvidna ulaganja i novčane ekvivalente, npr. depozite. U tom slučaju, pokazatelj će biti veći, odnosno precijenjen, stoga je potrebno pri izračunu pokazatelja navesti na osnovi kojih pozicija bilance je računat.¹⁶ Dakle, izračun koeficijenta trenutne likvidnosti dan je slijedećim izrazom:

$$\text{Koeficijent trenutne likvidnosti} = \frac{\text{novac (+kratkoročna ulaganja)}}{\text{ukupne kratkoročne obveze}}$$

¹⁴ Ibid.

¹⁵ PROFITIRAJ.HR; Internet [dostupno na: <https://profitiraj.hr/financijski-pokazatelji-pokazatelji-likvidnosti/>]

¹⁶ Janus, A. (2010.): „Analiza financijskih izvještaja pomoću pojedinačnih pokazatelja“, Zagreb

2.3.2. Koeficijent ubrzane likvidnosti

Koeficijent ubrzane likvidnosti, za razliku od koeficijenta trenutne likvidnosti, uključuje i manje likvidnu kratkotrajnu imovinu, potraživanja. Ovaj pokazatelj trebao bi biti jednak ili veći od 1.¹⁷ Računa se na slijedeći način:

$$\text{Koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{novac} + \text{potraživanja}}{\text{ukupne kratkoročne obveze}}$$

2.3.3. Koeficijent tekuće likvidnosti

Koeficijent tekuće likvidnosti obuhvaća cjelokupnu kratkotrajnu imovinu. Kod izračuna ovog pokazatelja potrebno je provjeriti od čega se sastoje zalihe. U slučaju da poduzeće ima zastarjele, nelikvidne zalihe ili zalihe specijaliziranih proizvoda, koeficijent ubrzane likvidnosti je bolja mjera likvidnosti. Na likvidnost zaliha ukazuju pokazatelji aktivnosti. Ovaj pokazatelj trebao bi biti jednak ili veći od 2. Veličina ovog pokazatelja ukazuje i na stanje radnog kapitala. Radni kapital računa se kao razlika kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Radni kapital je važan zato što se dio kratkotrajne imovine, radi likvidnosti, mora financirati iz dugoročnih obveza.¹⁸ Računa se temeljem slijedećeg izraza:

$$\text{Koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

2.3.4. Neto poslovni ciklus

Neto poslovni ciklus je dodatan pokazatelj likvidnosti. Sastoji se od tri pokazatelja aktivnosti, trajanja naplate potraživanja, trajanja držanja zaliha i trajanja plaćanja obveza prema dobavljačima. Pokazatelj je izražen u danima i pokazuje koliko vremena protekne od ulaganja novca u zalihe do primitka novca. Poduzeće kupuje zalihe čime povećava obveze prema dobavljačima i prodaje zalihe čime povećava potraživanja. Nakon toga, plaća obveze prema dobavljačima, čime se one smanjuju, i prikuplja novac naplatom potraživanja. Za razliku od prethodnih pokazatelja, neto poslovni ciklus bi trebao biti kraći i računa se i na osnovi izvještaja o dobiti.¹⁹ Izračun neto poslovnog ciklusa je slijedeći:

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid.

*Neto poslovni ciklus = trajanje naplate potraživanja +
trajanje držanja zaliha – trajanje plaćanja obveza prema dobavljačima*

3. OSNOVNE KARAKTERISTIKE TRGOVAČKOG DRUŠTVA U KOMUNALNOJ DJELATNOSTI

Komunalne djelatnosti mogu se definirati kao propisom posebno uređene uslužne djelatnosti koje obavljaju ovlaštene subjekti a kojima se kontinuirano zadovoljavaju potrebe od životnog značaja za stanovništvo lokalne zajednice. Bitna značajka je da se komunalne djelatnosti obavljaju kao javna služba odnosno da se poslovnim subjektima daju određene javne ovlasti.²⁰ S obzirom na njihov značaj za društvenu zajednicu, u nastavku rada bit će pobliže objašnjeno njihovo djelovanje s osvrtom na poslovanje tvrtke Čistoća d.o.o. Split.

3.1. Osnovne značajke komunalne djelatnosti u Republici Hrvatskoj

Razmatrajući povijest komunalnih djelatnosti može se zaključiti da su se neke od njih, kao što su opskrba vodom i kanalizacija, pojavile jako rano, čak i odmah s početkom naselja. Sve te djelatnosti su se prije obavljale na razini lokalnih jedinica u gradovima, općinama kao dio lokalnih poslova. Kada govorim o svjetskoj povijesti, najviše se spominju gradovi antičke Grčke te stari Rim. Što se tiče Hrvatske, industrijalizacijom i razvojem gradova dolazi do formiranja posebnih organizacija. Država je sve više brinula o tradicionalnim lokalnim poslovima, čitav niz lokalnih poslova ostaje na brizi lokalne uprave. Moderniziraju se vodovodne mreže i uređaji za odvodnju otpadnih voda kao i javni prijevoz, uvode se mreže za opskrbu stanovništva plinom te toplinskom energijom i osuvremenjuje se način održavanja čistoće i javnih površina te zbrinjavanje otpada.²¹

Danas najveći broj komunalnih djelatnosti u Hrvatskoj obavljaju trgovačka društva osnovana za tu svrhu. Komunalne djelatnosti mogu se definirati kao propisom uređene djelatnosti pretežno uslužnog karaktera kojima se zadovoljavaju potrebe od životnog značenja za stanovništvo određenog mjesta. Obavljaju ih ovlaštene gospodarski subjekti, tim se subjektima daju javne ovlasti što znači da se komunalne djelatnosti obavljaju kao javna služba. Jedne od značajki komunalnih djelatnosti su : vezanost za naselje, obavljanje djelatnosti određeno je propisom, subjekti koji ih obavljaju imaju javne ovlasti i monopolistički položaj na tržištu. Javna ovlast znači da se subjektima koji upravljaju daje pravo i dužnost da mogu autoritativno

²⁰ Tolić, V., Bolfek, B. i Tokić, M. (2011.): „Načini obavljanja komunalnih djelatnosti u sustavu komunalnog gospodarstva“, Praktični menadžment, Vol. II, br. 2, 98.-106. str.

²¹ Antić, T. (1999.): „Sustav obavljanja komunalnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj“, Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol. 1, No. 4

istupati u ime zajednice. Povijesni razvitak komunalnih djelatnosti govori nam o tome da je briga čovjeka za okoliš i prebivalište postala javna stvar. Kroz povijest preko grčkih antičkih gradova i grada Rima u Hrvatskoj se već javljaju u 13.stoljeću, najviše u dalmatinskim gradovima poput Dubrovnika, Splita, Trogira, te otočnih mjesta poput Korčule. Komunalne djelatnosti u Hrvatskoj određene zakonom komunalnog gospodarstva su:²²

- opskrba pitkom vodom (poslovi zahvaćanja te isporuke vode za piće)
- odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda (odvoz i zbrinjavanje fekalija iz septičkih i crnih jama)
- prijevoz putnika u javnom prometu(prijevoz putnika na linijama koje određuje lokalna samouprava)
- održavanje čistoće(čišćenje javnih površina skupljanje i odvoz komunalnog otpada na odlagališta utvrđena posebnim propisima)
- odlaganje komunalnog otpada(saniranje i zatvaranje komunalnog odlagališta)
- održavanje javnih površina(javnih zelenih površina, pješačkih staza, pješačkih zona, parkova trgova, te dijelova javnih cesta koje prolaze kroz naselje)
- održavanje nerazvrstanih cesta (površine koje se koriste za promet koje su pristupačne većem broju korisnika)
- tržnice na malo (održavanje prostora i zgrada izgrađenih na zemljištu u vlasništvu lokalne samouprave u kojima se tržnim redom pružaju usluge obavljanja prometa namirnicama i drugim proizvodima)
- održavanje groblja te prijevoz pokojnika (održavanje prostora i zgrada za ispraćaj sahranu pokojnika, te preuzimanje i prijevoz umrle osobe)
- obavljanje dimnjačarskih poslova (čišćenje i kontrola dimovodnih objekata i uređaja za loženje)
- javna rasvjeta (upravljanje i održavanje objekata javne rasvjete te podmirivanje troškova električne energije).

Komunalne naknade plaćaju vlasnici , odnosno korisnici stambenog garažnog i poslovnog prostora, građevnog zemljišta koje služi za obavljanje poslovne djelatnosti i neizgrađenih građevnih zemljišta. Način plaćanja određen je zakonom komunalnog gospodarstva detaljnije uređenje prepušteno jedinicama lokalne samouprave. Iz sredstava komunalne naknade financiraju neke od komunalnih djelatnosti koje smo gore već naveli. Komunalne djelatnosti

²² Ibid.

konstantno traže povećanje standarda opremljenosti objektima i uređajima komunalne infrastrukture, zbog građana područja u kojem se djeluje. U EU se za razliku od Hrvatske komunalne djelatnosti nazivaju službama od općeg gospodarskog interesa. Zakon o komunalnom gospodarstvu kojeg već prije spominjemo u podnaslovu 2004. godine je odredio načine financiranja i obavljanja komunalnih djelatnosti u RH.²³

3.2. Zakonski okvir djelovanja komunalne djelatnosti

Zakon o komunalnom gospodarstvu daje nam samo osnovno usmjerenju u pogledu idealnog modela organizacije i financiranja komunalnog gospodarstva. Neka od načela komunalnog gospodarstva su: da se komunalne djelatnosti moraju obavljati kao javna služba, te da su jedinice lokalne samouprave i pravne i fizičke osobe koje obavljaju komunalne djelatnosti obvezne osigurati:²⁴

- trajno i kvalitetno obavljanje djelatnosti,
- javnost rada,
- održavanje komunalnih objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti.

Komunalne djelatnosti mogu obavljati: trgovačko društvo, javna ustanova te služba odnosno vlastiti pogon koju osniva jedinica lokalne samouprave, pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji te na temelju ugovora o povjeravanju komunalnih poslova. Koncesijama se može steći pravo obavljanja komunalnih djelatnosti te izgradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture za:²⁵

- opskrbu pitkom vodom,
- odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda,
- crpljenje i odvoz fekalija iz septičkih crnih i sabirnih jama,
- prijevoz putnika u javnom prometu,
- skupljanje i odvoz komunalnog otpada,
- odlaganje komunalnog otpada,
- tržnica na malo, te

²³ Ibid.

²⁴ Leko, J., (2003.): „Zakon o komunalnom gospodarstvu“, Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog Sabora

²⁵ ZAKON.HR (2018.): „Zakon okomunalnom gospodarstvu, NN 68/18, 110/18“; Internet [dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/319/Zakon-o-komunalnom-gospodarstvu?fbclid=IwAR38iTzhE0RLvnw1ebfcEqnAFNusEbtAHTjGsxNODJuMPThjJHXFJueIDE>]

- obavljanje dimnjačarskih poslova.

Komunalni red održava se uređenjem naselja, održavanje čistoće i čuvanja javnih površina, korištenju javnih površina, skupljanju i postupanju sa skupljenim komunalnim otpadom, uklanjanju snijega i leda, uklanjanju protupravno postavljenih predmeta, mjere za provođenje komunalnog reda i kaznene odredbe. Sredstva za obavljanje komunalnih djelatnosti osiguravaju se:²⁶

- iz cijene komunalne usluge,
- iz komunalne naknade,
- iz proračunske jedinice lokalne samouprave,
- te iz drugih izvora po posebnim propisima.

Građenje objekata i uređaja komunalne infrastrukture i nabava opreme za održavanje čistoće i odlaganja komunalnog otpada financira se iz:²⁷

- cijene komunalne usluge,
- proračunske jedinice samouprave,
- naknada za koncesije i drugih izvora utvrđenih posebnim zakonima.

Financiranje građenja objekata i uređaja komunalne infrastrukture za javne površine, nerazvrstane ceste, groblja i krematorije i javnu rasvjetu financira se iz komunalnog doprinosa, proračunske jedinice lokalne samouprave, naknade za koncesiju, komunalnih naknada i drugih izvora utvrđenih posebnim zakonom. Za prijevoz putnika, održavanje čistoće i tržnice na malo, financira se iz cijene komunalne usluge te isto proračunske jedinice lokalne samouprave, naknade za koncesije i također drugih izvora utvrđenih posebnim zakonom. Prekršajne odredbe su novčane kazne za isporučitelja komunalne usluge i odgovorne osobe. U Hrvatskoj novčanom kaznom 200000-500000 kuna kaznit će se za prekršaj osobu koja obavlja komunalnu djelatnost ili za isporučitelja komunalne usluge ako bez opravdanih razloga prestane isporučivati komunalnu uslugu, ne ispunjava uvjete za obavljanje komunalnih djelatnosti prema odredba ovoga zakona, korisniku komunalne usluge naplati cijenu višu od predviđene, ne pribavi suglasnost o promjeni cijene komunalne usluge, priključi građevinu na komunalnu infrastrukturu protivno odredbama zakona. Novčanom kaznom od 5000-10000 kuna kaznit će se dogovorna osoba u jedini lokalne samouprave koja utroši sredstava: komunalne naknade, komunalnog

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

doprinosu, naknade za priključenje. Upravni nadzor, Vlada Republike Hrvatske i nadležno ministarstvo provodi nadzor zakonitosti rada, dok inspekcijski nadzor obavljaju gospodarski inspektori državnog inspektorata osim ako zakonom nije drukčije određeno.²⁸

3.3. Trgovačko društvo „Čistoća d.o.o. Split“ u komunalnoj djelatnosti

Trgovačko društvo je pravna osoba koja samostalno i trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu. Vrste trgovačkih društava su: društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o. i j.d.o.o.), dioničko društvo, komanditno društvo, javno trgovačko društvo i gospodarsko interesno udruženje. Trgovačko društvo Čistoća spada pod trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) za obavljanje komunalnih djelatnosti održavanja čistoće i odlaganja komunalnog otpada. Temeljni kapital društva je 50.258.600,00 kuna. Temeljni kapital sastavljen je od temeljnog uloga grada Splita u iznosu od 48.499.549,00 kuna to jest 96,5 %, temeljni ulog Općine Podstrana iznosi ovih ostalih 3,5% odnosno 1.759.051,00 kuna ukupnog kapitala. Najveći dio prihoda odnosi se na odvoz komunalnog otpada i to u postotku od 59,6% te na čišćenje i pranje javno prometnih površina u iznosu od 15,3 %. Dok se najveći dio rashoda odnosi na troškove osoblja koji čine 59,4% materijalni troškovi uz to čine 10,9%. Predmeti poslovanja trgovačkog društva čistoća su:²⁹

- održavanje čistoće,
- odlaganje komunalnog otpada,
- skupljanje i odlaganje tehnološkog otpada,
- cestovni transport vode,
- trgovina na veliko metalnim i nemetalnim ostacima,
- otpadom i materijalom za reciklažu.

Društvo ima svoje organe koji koordiniraju i nadziru rad i poslovanje. Skupštinu Društva čine članovi Društva i to Grad Split i Općina Podstrana već prije navedeni. Nadzorni odbor sastavljen je od pet članova. Dok se uprava društva sastoji od jedne osobe – Direktora, što ga svojom odlukom imenuje i opoziva Skupština Društva. Društvo obavlja najznačajnije usluge na području higijensko – sanitarne zaštite radnih ljudi i građana, uz najnižu cijenu odvoza komunalnog otpada u Hrvatskoj. Temeljna načela poslovanja Društva su: organiziranost,

²⁸ PROPISI.HR; Internet [dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=676&fbclid=IwAR3dhVBMHokA9azUr2nuhxXaE9j7A45e2-Tx7FHXkgQ4OLYPDy8cHhKlpD8>]

²⁹ „ČISTOĆA“ D.O.O. SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/>]

rentabilnost, materijalna sigurnost uz nagrađivanje prema radu, iskorištenost svih ljudskih i materijalnih kapaciteta, i izvršavanje radnih zadataka. Primarni zadatak razvoja su aktivnosti na stvaranju novog Županijskog centra za gospodarenje otpadom, vezano uz lokaciju i gradnju novog deponija te sanaciju Karepovca. Čistoća d.o.o. Split ima svakodnevni zadatak usavršavanja tehnologije u obavljanju djelatnosti i vjeruje da će biti uključena u tim aktivnostima i razvojnim planovima Grada i Županije. Trajni zadatak Trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split predstavlja usklađivanje s Europskim konvencijama o zaštiti čovjekove okoline (Što je dio pregovora Hrvatske i Europske unije), prilagodba Strategiji komunalnog gospodarstva Republike Hrvatske i Planu gospodarenja otpadom Grada Splita, aktivnosti na realizaciji Zakona o održivom gospodarenju otpadom i Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu te praćenje svih novina na području izmjene Zakona o komunalnom gospodarstvu. Program rada i poslovanja Trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split temelji se na : rezultatima poslovanja tekuće godine te raspoloživim faktorima rada i poslovanja (kadrovi i sredstva rada), osnovama i proporcijama politike društveno – ekonomskog razvitka Republike Hrvatske, dogovorenom standardu održavanja čistoće za gradove Split Solin Kaštela te općine Podstrana Klis i Dugopolje, internim i eksternim kretanjima u okruženju koja se mogu SWOT analizom promatrati kao snage i slabosti, prilike i prijetnje u poslovanju.

4. REZULTATI POSLOVANJA TVRTKE ČISTOĆA D.O.O. SPLIT

Rezultati poslovanja tekuće godine predstavljaju polaznu osnovu za kvantifikaciju svih planskih zadataka za sljedeću godinu. Određeni su stabilnošću financijskog rezultata poslovanja, likvidnošću i naplatom potraživanja, poboljšanjima u organizaciji i tehnologiji rada, pojačanom kontrolom troškova i kontinuiranim ulaganjem u tehnološki razvoj (nabava specijalnih komunalnih vozila i opreme, rekonstrukcija i adaptacija objekata tehničkog servisa te vođenje politike raspodjele u skladu s postignutim rezultatima rada i poslovanja).

4.1.Financijski rezultat za razdoblje od 2014.-2017. godine

Dobit Čistoće d.o.o. Split u 2017. godini prije oporezivanja je 798.025,37 kuna. Važno je naglasiti da navedeni iznosi dobiti prije oporezivanja nisu osnovice za obračun poreza na dobit. Prema metodologiji obračuna i utvrđivanja osnovice za oporezivanje dobiti, svi rashodi nisu porezno priznati. Na korigiranu osnovicu za oporezivanje primjenjuje se stopa od 18% te porezna obveza za 2017. godinu u konačnici iznosi 435.022,73 kuna. Po odbitku obračunatog

poreza na dobit za 2017. godinu u iznosu od 363.002,64 kuna. Navedeni rezultati prikazani su Tablicom 1.

Tablica 1. Prikaz obračuna financijskog rezultata za razdoblje od 2014-2017. godine

Red. br.	ELEMENTI	2014. GODINA			2015. GODINA			2016. GODINA			2017. GODINA		
		PLAN	OSTV.	INDEKS	PLAN	OSTV.	INDEKS	PLAN	OSTV.	INDEKS	PLAN	OSTV.	INDEKS
1.	UKUPNI PRIHODI	72.875	78.616	108	78.845	79.404	101	78.161	79.303	101	78.830	79.135	100
2.	UKUPNI RASHODI	71.596	73.601	103	73.789	75.650	103	75.949	75.137	99	76.765	78.337	102
3.	OSTVARENA DOBIT	1.279	5.015	-	5.056	3.754	74	2.212	4.166	188	2.065	798	39
4.	POREZ NA DOBIT	-	1.450	-	-	1.153	-	-	1.209	-	-	435	-
5.	ZADRŽANA DOBIT	-	3.565	-	-	2.601	-	-	2.957	-	-	363	-

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

4.2. Naplaćena realizacija za razdoblje od 2014. – 2017. godine

U naplaćenju realizaciji 1. mjeseca uključene su i preplate do 10/2015. godine. Naplaćena realizacija domaćinstva uključuje i male poslovne prostore. Tablica 2 prikazuje naplaćenu realizaciju domaćinstava i malih poslovnih prostora po mjesecima kroz godine. Iz nje možemo vidjeti da je najveća realizacija naplate bila u 2014. godini, a najmanja realizacija naplate je u 2017. godini. 77,76 % realizacije iz 2014. godine odnosi se na poslovne prostore, dok 22,24 % otpada na domaćinstva. U 2017. godini postotak realizacije poslovnih prostora pada na 65,24 % dok se realizacija za domaćinstva povećava za 34,76 %.

Tablica 2. Naplaćena realizacija domaćinstva

RED. BR.	MJESEC	2014. GODINA	2015. GODINA	2016. GODINA	2017. GODINA
1.	siječanj*	6.222.104,99	3.335.721,68	4.603.734,01	4.526.784,79
2.	veljača	5.416.992,58	5.573.527,05	5.808.472,82	4.033.601,31
3.	ožujak	6.276.960,39	5.660.571,74	5.886.306,37	5.443.561,02
4.	travanj	6.445.382,85	5.012.166,47	4.976.589,60	4.040.163,37
5.	svibanj	6.073.771,06	3.679.382,33	5.469.011,56	5.503.014,30
6.	lipanj	5.517.320,02	5.194.806,69	4.815.315,46	4.815.398,62
7.	srpanj	7.407.586,00	7.205.775,19	5.315.411,90	5.455.952,89
8.	kolovoz	6.471.747,98	5.033.916,28	6.358.162,60	5.399.633,28
9.	rujan	7.582.626,79	5.537.853,26	5.712.193,34	5.497.264,93
10.	listopad	7.818.316,07	5.852.894,35	5.612.362,26	5.808.296,75
11.	studeni	6.495.944,83	5.474.301,78	5.145.224,95	4.856.180,83
12.	prosinac	6.628.560,44	5.673.690,98	5.597.771,91	5.120.131,61
POSLOVNI PROSTORI UKUPNO I-XII		78.357.314,00	63.234.607,80	65.300.556,78	60.499.983,70
DOMAĆINSTVA **UKUPNO (I-XII)		22.398.623,11	33.028.336,30	33.833.281,90	32.223.751,25
SVEUKUPNO (I-XII)		100.755.937,11	96.262.944,10	99.133.838,68	92.723.734,95

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

Tablica 3 prikazuju izvore fakturiranih i naplaćenih realizacija za razdoblje od 2014.-2015. godine, dok tablica 4 prikazuje isto samo za razdoblje od 2016.-2017. godine. Najviše je fakturirano u 2016. godini, a najmanje u 2017. godini. Najbolja realizacija naplate je u 2017. godini 85,7 % , dok je najmanji postotak naplate realizacije bio u 2015. godini 78,2 % . Najbolji postotak realizacije poslovnih prostora ostvaren je u 2017. godini 112,1 % , a za domaćinstva najbolji postotak realizacije je u 2014. godini 111,2 % . Ovaj postotak realizacije u obzir uzima tekuće potraživanje ne uzevši u obzir početno stanje odnosno stari dug.

Tablica 3. Fakturirano naplaćeno s početnim stanjem za razdoblje 2014. – 2015.

red. br.	NAZIV STAVKE	2014.GODINE		INDEX	2015.GODINE		INDEX
		FAKTURIRANA REALIZACIJA	NAPLAĆENA REALIZACIJA		FAKTURIRANA REALIZACIJA	NAPLAĆENA REALIZACIJA	
1	2	3	4	5	6	7	8
I	VELIKI POSL.PROSTORI I OSTALE USLUGE						
1.	Početno stanje (stari dug)	23.252.814,47	/	/	20.499.762,25	/	/
2.	Fakturirano 01.01.-31.12.	71.819.957,74	78.357.314,00	109,1	64.776.246,95	63.234.607,80	97,6
3.	UKUPNO	95.072.772,21	78.357.314,00	82,4	85.276.009,20	63.234.607,80	74,2
II	DOMAĆINSTVA						
1.	Početno stanje (stari dug)	7.640.436,79	/	/	3.809.849,27	/	/
2.	Fakturirano 01.01.-31.12.	20.150.581,86	22.398.623,11	111,2	34.024.617,10	33.028.336,30	97,1
3.	UKUPNO	27.791.018,65	22.398.623,11	80,6	37.834.466,37	33.028.336,30	87,3
III	SVEUKUPNO I₂+II₂	91.970.539,60	100.755.937,11	109,6	98.800.864,05	96.262.944,10	97,4
IV	SVEUKUPNO I₃+II₃	122.863.790,86	100.755.937,11	82,0	123.110.475,57	96.262.944,10	78,2

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

Tablica 4. Fakturirano naplaćeno s početnim stanjem za razdoblje 2016. – 2017.

RED. BR.	NAZIV STAVKE	2016.GODINE		INDEXS	2017.GODINE		INDEXS
		FAKTURIRANA REALIZACIJA	NAPLAĆENA REALIZACIJA		FAKTURIRANA REALIZACIJA	NAPLAĆENA REALIZACIJA	
1	2	3	4	5	6	7	8
I	VELIKI POSL.PROSTORI I OSTALE USLUGE						
1.	Početno stanje (stari dug)	19.952.966,94	/	/	17.635.688,35	/	/
2.	Fakturirano 01.01.-31.12.	63.469.924,29	65.300.556,78	102,9	53.973.821,60	60.499.983,70	112,1
3.	UKUPNO	83.422.891,23	65.300.556,78	78,3	71.609.509,95	60.499.983,70	84,5
II	DOMAĆINSTVA						
1.	Početno stanje (stari dug)	4.389.639,39	/	/	4.348.091,86	/	/
2.	Fakturirano 01.01.-31.12.	35.411.278,70	33.833.281,90	95,5	32.957.557,56	32.223.751,25	97,8
3.	UKUPNO	39.800.918,09	33.833.281,90	85,0	37.305.649,42	32.223.751,25	86,4
IV	SVEUKUPNO I₂+II₂	98.881.202,99	99.133.838,68	100,3	86.931.379,16	92.723.734,95	106,7
V	SVEUKUPNO I₃+II₃	123.223.809,32	99.133.838,68	80,5	108.915.159,37	92.723.734,95	85,1

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

4.3. Koeficijent tekuće likvidnosti

U tablici 5 možemo vidjeti da je koeficijent tekuće likvidnosti u 2017. godini iznosio 5,1 što je vrlo povoljno za Čistoću d.o.o. Split, a ukazuje na to da je kratkotrajna imovina veća 5 puta od kratkoročnih obveza.

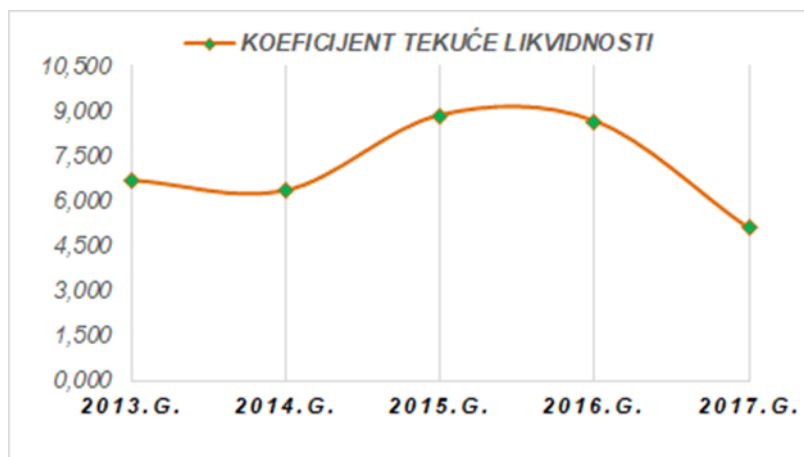
Tablica 5. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti kroz promatrano razdoblje

NAZIV	2013.g.	2014.g.	2015.g.	2016.g.	2017.g.
Kratkotrajna imovina	50.600.211,32	57.183.911,22	56.285.345,78	56.265.631,00	51.561.042,20
Kratkoročne obveze	7.548.652,30	8.993.365,45	6.355.763,61	6.494.839,89	10.112.438,30
KOEFICIJENT TEKUĆE LIKVIDNOSTI	6,703	6,358	8,856	8,663	5,099

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

Prethodno navedene vrijednosti koeficijenta tekuće likvidnosti prikazane su i grafički. Na slici 1 može se vidjeti kretanje vrijednosti odabranog koeficijenta kroz period od 2013.godine pa sve do 2017. godine. Vidljivo je kako je koeficijent u 2015 godini doživio rast za 2, 635 u

odnosu na 2014. godinu. U 2017. godini Čistoća d.o.o. Split ima najmanju vrijednost ovog koeficijenta unutar promatranog razdoblja.

Slika 9. Grafički prikaz kretanja vrijednosti koeficijenta tekuće likvidnosti kroz promatrano razdoblje

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

4.4. Koeficijent i faktor zaduženosti

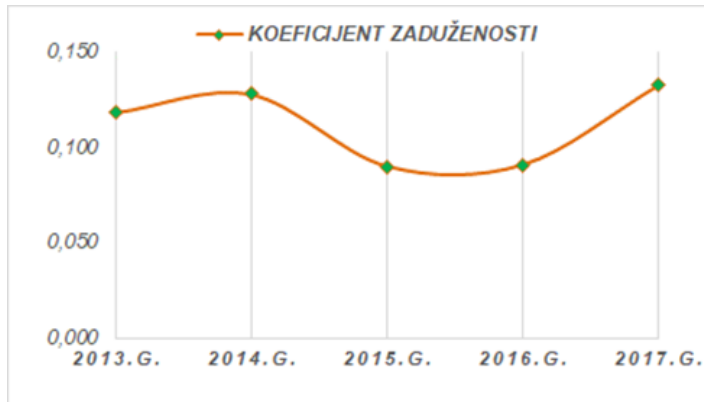
Prihvatljiva vrijednost koeficijenta zaduženosti seže do 50%. Vrijednost ovog koeficijenta u promatranom razdoblju uvijek je bila daleko od gornje granice prihvatljivosti koeficijenta, odnosno Čistoća d.o.o. Split je daleko od prezaduženosti. To je vidljivo i u tablici 6.

Tablica 6. Vrijednost koeficijenta zaduženosti kroz promatrano razdoblje

NAZIV	2013.g.	2014.g.	2015.g.	2016.g.	2017.g.
Ukupne obveze	7.588.652,00	9.029.690,89	6.386.382,13	6.630.883,90	10.127.399,00
Ukupna imovina	64.385.217,54	70.788.884,39	71.146.910,79	73.424.686,39	76.666.022,98
KOEFIJENT ZADUŽENOSTI	0,118	0,128	0,090	0,090	0,132

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

Vrijednosti koeficijenta zaduženosti iz tablice 6 prikazane su i grafički na slici 2. Iz priloženog se može vidjeti kako je vrijednost ovog koeficijenta bila najmanja u 2015. i 2016. godini, kada je iznosio samo 9%. U 2017. godini koeficijent zaduženosti iznosi 13,2% te je to njegova maksimalna vrijednost u promatranom razdoblju.

Slika 10. Grafički prikaz kretanja vrijednosti koeficijenta zaduženosti kroz promatrano razdoblje

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

U pokazatelje zaduženosti također spada i faktor zaduženosti koji daje prikaz vremenskog razdoblja potrebnog da tvrtka pokrije svoje ukupne obveze. Prema idealnim iskustvenim odnosima faktor zaduženosti iznosi oko 5 godina, što znači da je Čistoća d.o.o. Split s prosječnim faktorom 1,216 godina daleko ispod te granice (Tablica 7.).

Tablica 7. Faktor zaduženosti

NAZIV	2013.g.	2014.g.	2015.g.	2016.g.	2017.g.
Ukupne obveze	7.588.652,00	9.029.690,89	6.386.382,13	6.630.883,90	10.127.399,00
Zadržana dobit + amortizacija	8.557.504,35	11.279.756,43	7.384.562,11	9.758.828,84	8.330.508,67
FAKTOR ZADUŽENOSTI	0,887	0,801	0,865	0,679	1,216

Izvor: ČISTOĆA SPLIT; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]

4.5. Izloženost i upravljanje rizicima

Društvo je izloženo raznim financijskim rizicima koji su povezani s cjenovnim, valutnim, kamatnim, kreditnim i rizikom likvidnosti. Svi ti rizici se aktivno prate i nastoji se umanjiti njihov potencijalni utjecaj na financijsku izloženost Društva.³⁰

- Ako promatramo cjenovni rizik možemo reći da mu Čistoća d.o.o. Split nije značajnije izložena iz razloga što ugovorima definiraju cijene nabavki (specijalnih radnih vozila, kontejnera i ostalih stavki koje su značajnije za održavanje nivoa obavljanja osnovne djelatnosti)
- Valutni rizik je zanemariv u poslovanju Čistoće d.o.o. Split, te su usluge koje se vežu za tečaj EUR-a u ukupnosti rashoda minimalne.
- Društvo nema kreditnih obveza to jest zaduženja i samim tim nema rizika vezanog u promjenjive kamatne stope na kredite.
- Velika pažnja se poklanja praćenju likvidnosti Društva te se može zaključiti da je Društvo na vrlo visokom nivou što se tiče likvidnih sredstava, a što se jasno vidi iz financijskih pokazatelja vezanih uz likvidnost. Taj pokazatelj mora biti barem u omjeru 2:1 dok je kod ovoga Društva taj odnos iznad 5:1
- Kod problema likvidnosti važno je naglasiti da Društvo nema nikakvih kreditnih obveza, te da je naplata potraživanja zadovoljavajuća i sasvim dovoljna za pokrivanje svih tekućih obveza Društva. Kao što se veliki naponi posvećuju naplati potraživanja, tako i Društvo redovito izvršava i obveze prema drugima, te daje svoj doprinos sprječavanju nastanka lanca ne likvidnosti u gospodarstvu.
- Društvo posvećuje veliku pažnju što bezbolnijem prolasku kroz trenutnu krizu u cjelokupnom gospodarstvu, usmjeravajući svoju djelatnost isključivo u pravcu strategije gospodarenja otpadom.

³⁰ ČISTOĆA SPLIT; Internet [<http://www.cistoca-split.hr/Default.aspx>]

5. ZAKLJUČAK

Investiranjem u komunalne djelatnosti ulažemo prvobitno u zdravstveno stanje stanovništva. Održavanjem okoliša čistim, opskrba stanovništva pitkom vodom, te održavanje i ulaganje u javne površine ulice, trgove i zelene površine poput parkova, osim što nam zdravstveno pomažu da ljudi ne stoje u svojim kućama, stanovima za televizorima nego šetaju pomaže i mlađim generacijama da se malo udalje od osobnih računala odnosno mobilnih telefona, te ih potiče na druženje i zblizavanje s drugim osobama što je danas veliki problem. Komunalne djelatnosti u današnjem društvu igraju velike uloge i zato je bitno da se nastavi sa ulaganjem u takva poduzeća odnosno društva koja se bave tom djelatnošću. To je jedan od mnogobrojnih ali možda i najvažnijih razloga.

Svako poduzeće teži optimalizaciji likvidnosti jer je ona ključ njegovog opstanka. Politika optimalnosti sadrži stvaranje likvidne rezerve te vođenje računa o tome da je višak sredstava nad obvezama minimalan, planski određen i osiguran izvorima sredstava. Kao načini upravljanja likvidnošću navode se korištenje vlastitih novčanih sredstava, prodaja imovine poduzeća te uzajmljivanje novčanih sredstava. Izrada planova upravljanja likvidnošću označava izradu planova, programa i procesa koji služe za lakše upravljanje izloženim rizicima. Međutim, odluka kakav plan poduzeće treba razviti individualne je i subjektivne prirode. Najpućeniji u problematiku i opasnosti koje su prisutne su najčešće financijski menadžeri ili odjel koji se bavi rizicima.

U empiriji rada proučavalo se poslovanje tvrtke Čistoća d.o.o. Split koje je, prema svim vidljivim pokazateljima, iznimno uspješno te svakako može biti primjer svim javnim službama, ali i poduzećima u Republici Hrvatskoj. Nadalje, može biti primjer i ne samo što se tiče rezultata poslovanja, već i ambicijama koje pokazuju za ulazak u nove aktivnosti, odnosno projekte. Želja ovoga Društva je stalan rast tehnologije te praćenje i usklađivanje s Europskim konvencijama o zaštiti Čovjekove okoline. Baš kada govorimo o ambicijama, to se vidi i u tablici obračuna financijskog razdoblja, kako svake godine Društvo sebi postavlja veću ljestvicu očekivane dobiti. Upravo zbog toga kako se ljestvica povećava, povećavaju se i prihodi, te Društvo ne misli stati sa podizanjem ljestvice i idućih godina. U slučaju pokazatelja likvidnosti, koeficijent je ovog Društva varirao, ali u zadnjih pet godina nije pao ispod 5,1, što je upravo i najmanji koeficijent zadnjih godina. To dovoljno govori samo za sebe jer je minimalni koeficijent 2, odnosno omjer između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza 2:1. To nam pokazuje moć Društva, odnosno njegovu likvidnu sposobnost. Faktor zaduženosti pokazuje da je Društvo daleko od zaduženog, što opet govori o sposobnosti poslovanja

poduzeća bez prevelikih uzimanja imovine iz tuđeg kapitala. Iz svega navedenog može se zaključiti da Trgovačko društvo Čistoća Split d.o.o. dobro obavlja posao javne službe i samo se možemo nadati da će nastaviti tako pridonositi našoj lokalnoj zajednici i na kraju krajeva Republici Hrvatskoj.

LITERATURA

1. Antić, T. (1999.): „Sustav obavljanja komunalnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj“, Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol. 1, No. 4
2. Berket, M., Cvitanović, A. i Gligo, A. (1998.): „Statut grada Trogira“, Književni krug
3. Cvitanović, A., (1998.): „Statut grada Splita“, Književni krug
4. „ČISTOĆA D.O.O. SPLIT“, službena web stranica; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/>]
5. „ČISTOĆA D.O.O. SPLIT“, godišnja financijska izvješća; Internet [dostupno na: <http://www.cistoca-split.hr/informacije/godisnja-izvjesca>]
6. Janus, A. (2010.): „Analiza financijskih izvještaja pomoću pojedinačnih pokazatelja“, Zagreb
7. Klaić B. (1983.): „Rječnik stranih riječi“, Nakladni zavod MH, Zagreb
8. Leko, J., (2003.): „Zakon o komunalnom gospodarstvu“, Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog Sabora
9. Ljubić, M. (2017.): „Analiza veze između likvidnosti i profitabilnosti“, Ekonomski fakultet Split
10. Martišković, Ž. (2017.): „Financijski menadžment“, Karlovac, str. 53.
11. Perčević, H. : „Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja“, EFZG
12. POREZNA UPRAVA; Internet [dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/default.aspx?RootFolder=%2FHR%5Fobrasci%2FDocuments%2FPOREZ%20NA%20DOBIT&FolderCTID=0x01200082AADAB3E9B1B84EB3D3A7BC7DDC825400C74F17A6F842C94B8986BEB33A1EE2EC&View=%7B2AA7CC9D-9CD2-4433-AE18-D051E7E082F8%7D]
13. PROPISI.HR; Internet [dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=676&fbclid=IwAR3dhVBMHokA9azUr2nuhxXaE9j7A45e2-Tx7FHXkgQ4OLYPdy8cHhKlpD8>]
14. PROFITIRAJ.HR, Internet; [dostupno na: <https://profitiraj.hr/financijski-pokazatelji-pokazatelji-likvidnosti/>]
15. Sorić, I. (2003.): „Likvidnost gospodarstva Splitsko-dalmatinske županije“, Ekonomski pregled, 55 (7-8), 557.-579. str.
16. Tolić, V., Bolfek, B. i Tokić, M. (2011.): „Načini obavljanja komunalnih djelatnosti u sustavu komunalnog gospodarstva“, Praktični menadžment, Vol. II, br. 2, 98.-106. str.

17. Urlić, B. (2017.): „Upravljanje financijskim rizicima poslovnih tvrtki u Republici Hrvatskoj“, Ekonomski fakultet u Splitu
18. VELERI.HR; Internet [dostupno na: https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/6-financijskaAnaliza-pokazatelji-web.pdf]
19. Von Hurn, C. J. i Wachowicz, M. J. (2002.): „Osnove financijskog menadžmenta“
20. VUP.HR, Računovodstvo za poduzetnike; Internet [dostupno na: <http://www.vup.hr/Data/Files/14101893220915.pdf>]
21. WALL STREET MOJO; Internet [dostupno na: <https://www.wallstreetmojo.com/liquid-assets/>]
22. ZAKON.HR (2018.): „Zakon o komunalnom gospodarstvu“, NN 68/18, 110/18; Internet [dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/319/Zakon-o-komunalnom-gospodarstvu?fbclid=IwAR38iTzhE0RLvnm1ebfcEqnAFNusEbtAHTjGsxnODJuMPThjJHXFJlueIDE>]

POPIS SLIKA

Slika 1. Obrazac bilance (1)	9
Slika 2. Obrazac bilance (2)	10
Slika 3. Obrazac bilance (3)	11
Slika 4. Obrazac bilance (4)	12
Slika 5. Obrazac bilance (5)	13
Slika 6. Obrazac bilance (6)	14
Slika 7. Obrazac bilance (7)	15
Slika 8. Obrazac bilance (8)	16
Slika 9. Grafički prikaz kretanja vrijednosti koeficijenta tekuće likvidnosti kroz promatrano razdoblje.....	32
Slika 10. Grafički prikaz kretanja vrijednosti koeficijenta zaduženosti kroz promatrano razdoblje	33

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prikaz obračuna financijskog rezultata za razdoblje od 2014-2017. godine..	28
Tablica 2. Naplaćena realizacija domaćinstva	29
Tablica 3. Fakturirano naplaćeno s početnim stanjem za razdoblje 2014. – 2015.	30
Tablica 4. Fakturirano naplaćeno s početnim stanjem za razdoblje 2016. – 2017.	31
Tablica 5. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti kroz promatrano razdoblje.....	31
Tablica 6. Vrijednost koeficijenta zaduženosti kroz promatrano razdoblje.....	32
Tablica 7. Faktor zaduženosti.....	33

IZJAVA

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam završni rad napravio sam, isključivo znanjem stečenim na Odjelu za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, služeći se navedenim izvorima podataka i uz stručno vodstvo mentorice dr.sc. Iris Lončar, kojoj se ovim putem srdačno zahvaljujem.

Benjamin Marasović